

Haten

Kerkdienst in de Christus Triumfatorkerk op zondag 7 september 2025

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezingen: Deuteronomium 30: 15-20 en Lucas 14: 25-35

Komen

- Welkomstwoord
- Aanvangslied 'De vreugde voert ons naar dit huis' (Lied 280: 1, 5, 6 en 7)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de zondag: (zingen) Psalm 86: 1, 2 en 4
- Kyriegebed
- Glorialied 'Alle eer en alle glorie' (Lied 305)

Woord

- Met de kinderen
 - Gebed*
 - Gesprek: Wat kies jij?*
 - Lied met de kinderen 'Het woord dat ik jou geef' (Lied 334)*
- Schriftlezing: Deuteronomium 30: 15-20
- Zingen: 'Het woord dat u ten leven riep' (Lied 316: 1 en 4)
- Schriftlezing: Lucas 14: 25-35
- Lied: 'Jezus, ga ons voor' (Lied 835: 1, 2 en 4)
- Preek

"Wie zijn vader en moeder niet haat, of zijn broers en zussen, zijn zonen en dochters niet haat, die is niet bij machte om mijn leerling te zijn."

"Je zal er maar over moeten preken", verzuchtte een collega van mij een tijdje terug op een preekclub. Hij had die zondag gelukkig vrij.

We hadden net de Bijbeltekst voor komende zondag met elkaar vertaald. De tekst van vandaag dus.

Jezus is hier aan het woord. Maar het is niet bepaald een fijne, bemoedigende tekst. Het is nou niet dat Jezus vandaag 'het licht' voor ons laat schijnen: "Wie Mij volgt, maar niet haat zijn vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zussen, ja zelfs met zijn eigen leven, kan niet mijn leerling zijn"

Haten, het staat er echt, ook al heeft onze nieuwste vertaling het een beetje afgezwakt. Maar het staat er echt in het Grieks: *misein*, het betekent volgens het woordenboek: haten verafschuwen.

"Wie Mij volgt, maar niet haat zijn vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zussen, ja zelfs met zijn eigen leven, kan niet mijn leerling zijn"

"Ik wil het eigenlijk wel graag een beetje polijsten", biechtte een andere collega op. "Misschien zie ik dat ook als mijn taak. Mensen niet op de kast jagen. We worden al zo veel op de kast gejaagd, tegenwoordig. Ik denk dat we vooral moeten weten hoezeer we allemaal vaak maar wat aanrommelen. En dat we onszelf daarover niet te hard moeten vallen. En elkaar al helemaal niet."

Ik ging wat verward naar huis, die ochtend - is dat nu de oplossing?

Een beetje wel. Want de soep wordt niet zo heet gegeten als hij wordt opgediend.

Eerst maar over dat 'haten'- *misein*. Het is een raar bijbels woord. Het heeft met emotie niet zo veel te maken. Dus het klonk uit Jezus' mond echt wel anders dan het nu klinkt als een geliefde

tegen je roept: *ik haat je!* en de voordeur met een harde knap dichtgooit. Of je puberende dochter. Dat doet pijn, maar gelukkig komt het meestal weer goed en was het inderdaad de emotie van het moment.

‘Haten’ in Bijbelse termen betekent zoiets als: "Je er niet door laten bepalen." Je er niet door laten vangen. Of gevangen door laten houden. Je er vrij van houden. Je er vrij van maken, omdat er iets anders is dat jou roept. In die zin is breken met je vader en moeder nog niet zo slecht vertaald, en ook dat is al bijzonder heftig.

Letterlijk wordt weliswaar het woordje ‘haten’ gebruikt, maar dat levert in het Nederlands misverstanden op. In het Nederlandse houdt ‘haten’ een agressieve, heftige afkeer in, terwijl dat bij het onderliggende bijbelse, Hebreeuwse woord, niet aan de orde is.

Misein en het Hebreeuwse נָסַח (sana) hebben vooral met prioritering te maken. Als je van God leest dat Hij zegt: Jakob heb ik liefgehad, maar Esau heb ik gehaat, gaat het niet om een afkeer van Esau, maar om een op de eerste en op de tweede plaats staan in de plannen van God. Dat is natuurlijk niet zoals wij het woordje ‘haten’ verstaan, maar zegt iets over een rangorde. In het Matteüsevangelie vinden we trouwens dezelfde uitspraak van Jezus in een wat andere weergave. Daar lees je: wie zijn vader of moeder, of familie méér liefheeft dan mij, kan mijn leerling niet zijn. Dat klinkt heel anders, maar daarmee zijn we bij de kern.

Jezus zegt: als je voor mij kiest, als je echt met hart en ziel gaat voor het komende Koninkrijk van God, dan is dat het enige dat bepalend is in jouw leven. Dan mag niets anders dat geloof in de weg staan. Dus bedenk dat als je voor mij kiest.

...

Jezus loopt door dorpen en steden en wordt door een grote mensenmenigte gevolgd. En nu draait hij zicht opeens om.

Hij laat zijn ogen over de mensen gaan en ziet dat ze: geïnteresseerden en zoekers en nieuwsgierigen en hij weet natuurlijk ook dat vele vanavond weer terug naar huis zullen lopen en langzaam vergeten wat Jezus heeft gezegd. Ze kiezen niet echt. Terwijl dat op de weg van het Koninkrijk van je gevraagd wordt.

Jezus kijkt rond over de menigte en spreekt ze toe.

Precies zoals Mozes doet in Deuteronomium 30. Daar staat het volk van Israël voor dezelfde beslissende keuze. Mozes staat op een steen in de woestijn aan de oever van de Jordaan. Aan de overkant ligt het Beloofde Land en hij laat zijn ogen over het volk gaan en hij heeft zo z’n twijfels. dit Willen ze wel echt? Weten ze wat het inhoudt Volk van God te zijn? Gaat het lukken met dit zootje ongeregeld in het beloofde Land?

“Ik moet ze nu loslaten - ik ga niet mee de Jordaan over – zou het helpen als ik ze nog één keer zeg waar het op staat?”

Hij doet het wel.

Nog een keer houdt hij ze voor wat een ongekende mogelijkheden er voor hen liggen aan de overkant van de Jordaan. Een land overvloeiende van Melk en Honing en ook wat een ongelofelijk grote verantwoordelijkheid dat met zich meebrengt: om daar te mogen wonen. Om volk van God te zijn. Om zo te leven dat dat vruchtbare rijke land ook een vruchtbaar en rijk land blijft. Voor iedereen. Hoe moeilijk dat is zien we tot op de dag van vandaag.

En dus pepert Mozes het nog even in: “Vandaag stel ik jullie voor de keuze tussen voorspoed en tegenspoed, voor de keuze tussen leven en dood, tussen zegen en vloek. Kies voor het leven, voor uw eigen toekomst en die van uw nakomelingen, door de HEER, uw God, lief te hebben.”

Daar gaat het Jezus om vandaag.

De keuze voor God is geen vrijblijvende keuze. De keuze vóór God is ook een keuzes tégen iets. Tegen alles wat je afhoudt van God en zijn rijk.

Voor Israël toen was het de verleidingen van de andere goden, die zichtbaar waren en die een naam hadden. Zoveel concreter dan hun eigen naamloze onzichtbare God en binnen de kortste keren vergaten ze hun God JHWH met die onuitsprekelijk naam.

Jezus houdt hier net als Mozes een toespraak. Hij kijkt de mensen aan en houdt ze de keuze voor:

“Weten jullie wel wíe jullie achterna lopen? Weten jullie wel waar jullie naartoe op weg zijn? Weten jullie wel wat een grote gevolgen heeft om achter mij aan te lopen?! Ik ben op weg naar Jeruzalem, en jullie denken dat ik daar gekroond zal worden als de langverwachte zoon van David. Eindelijk weer een wetsgetrouwe joodse zoon op de troon van David.

Nou ik zal je vertellen: Ik zál daar ook gekroond worden als Messias, als gezalfde des Heren, maar zo veel anders dan jullie denken. Ik word gekroond met een doornenkroon, en mijn troon zal op Golgotha staan. Aan een kruis zal ik hangen - tussen hemel en aarde.

Mij volgen dat betekent keuzes maken die pijn doen. Als je vader of je moeder, je afhoudt van het geloof - het leven, zou Mozes zeggen - of je man of je vrouw of je kinderen, tja dan zal je met ze moeten breken. Zo scherp kan het gaan in het leven.

Jezus weet dat ze er tussen zitten in de schare die hij toespreekt. Die dat gedaan hebben.

Breken met hun oude leven. Leerlingen zoals Simon en Andreas - ze lieten de netten liggen en ze lieten hun vader staan en ze gingen met Jezus mee. Van de ene op de andere dag.

En veel lezers voor wie Lucas zijn evangelie schrijft - christenen in Antiochië of Klein Azië, zijn hun baan kwijtgeraakt omdat ze christen werden, of zijn verstoten uit de familie omdat ze christen werden. Voor hen zijn deze vreemde en harde woorden van Jezus een bemoediging. Zij horen hierin terug dat ze ondanks alles de juiste keuze hebben gemaakt.

Tja - en wij?

De weg die Jezus gaat is een radicaal andere weg dan ieder ander zou kiezen. De weg van het kruis. Jezus durfde anders te kiezen. Zijn leven voltrok zich onder een constante spanning.

Tegenstelling en inderdaad ook haat.

Is dat ook niet de spanning van het geloof?

Ook van ons geloof? Is de spanning in ons geloof niet: blijven geloven: het uithouden in het geloof. Volhouden in een wereld waarin van alles gebeurt dat God niet wil, en het gaat maar door, en daarin blijven geloven. Dat God er is. Dat het goed komt.

Dat vraagt om anders kiezen dan anderen, niet altijd gaan voor je eigen gewin of ambitie, of verlangen, niet zomaar met de stroom meegaan. Durven anders zijn. Geloven tegen beter weten in. Geloven tegen de klippen op. Leven met uitzicht op een Koninkrijk, zonder te weten wanneer en hoe en wat..

Het gaat om het uithouden in het geloof.

Wachten. Wachten op God¹, misschien is dat wel het kruis dat wij moeten dragen.

Wachten - Niet te snel voor God bedenken wat we als gelovige of als kerkelijke gemeenschap moeten doen, maar wachten op God. Zoals Jezus zelf wachtte op God. Bij het vallen van het duister op Goede vrijdag en die hele stille zaterdag die er op volgde.

Kunnen wij dat? Wachten? Durven wachten op wat God in onze situatie van ons vraagt? Minder kerkgangers, minder vrijwilligers, minder financiële middelen.

Dat gaat natuurlijk in tegen alles wat in ons is. We moeten toch juist in actie komen? We moeten toch juist vooruit zien? We moeten toch de toring naar de nering zetten? Dat zegt Jezus toch zelf in zijn toespraak. Wie begint er een met de bouw van een toren, als hij niet heeft berekent of hij de bouw ook af kan maken?

Misschien vraagt Jezus van ons wel iets anders.

Geduld.

¹ Zie: Andrew Root en Blair Bertrand, Wachten op God. Vanuit geloof en geduld bouwen aan je gemeente', Utrecht 2024 en ook [Samenspel](#), jrg 29, nr. 6, oktober 2025, pag. 10.

Vertrouwen

Het initiatief bij God laten. Het zou zo maar kunnen.

Tegen je natuur ingaan, dat kan zo maar bij geloven horen. Besef dat goed – dat is wat Jezus wil zeggen vandaag.

Loslaten, en ook: ontdekken wat dat je brengt.

ontspanning in plaats van krampachtigheid,

overgave in plaats van bezitsdrang,

om liefde in plaats van macht.

Vertrouwen in plaats van wanhoop.

Durf te kiezen voor Gods toekomst, durf los te laten alles dat je van het echte leven af houdt!

Wie niet zijn kruis draagt en achter Mij aan komt, kan niet mijn leerling zijn. En wat jouw kruis is – dat kan je alleen zelf invullen.

Amen

- Muzikaal intermezzo

Antwoord

- Lied: 'Wat vraag de Heer nog meer van ons' (Lied 992)
- Dankgebed en voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- Collecte

Gaan

- Slotlied 'Zoekend naar licht' (Lied 1005: 1, 2 en 5)
- Zegen